

Aleksandra Staniszevska

Uniwersytet Łódzki

Szkoła Doktorska Nauk Humanistycznych UŁ

e-mail: aleksandra.staniszevska@edu.uni.lodz.pl

ORCID: 0000-0002-3362-3031

3.3. Ewolucja prezentacji o podejściu ziemian do instytucji małżeństwa w XIX stuleciu w świetle literatury poradnikowej i ego-dokumentów

Problemy badawcze:

- Jak prezentacja zmieniała się pod wpływem poznawania nowych wytycznych?
- Jakie wytyczne uwzględniono w ostatecznej wersji prezentacji?

Abstrakt: Prezentacja *Ewolucja podejścia ziemian do instytucji małżeństwa w XIX stuleciu w świetle literatury poradnikowej i ego-dokumentów* powstała na potrzeby zajęć realizowanych w Uniwersytecie Łódzkim Sztuka wystąpień publicznych, których celem było przygotowanie ich uczestników do udziału w konferencjach, stanowiących nieodłączny element pracy naukowca. Jednym z wyzwań, z którymi mierzyła się grupa w czasie cotygodniowych spotkań, było opracowanie wartościowej prezentacji multimedialnej stanowiącej uzupełnienie wystąpienia naukowego. Od czasu zrobienia pierwszej wersji konferencyjnej prezentacji, do przedstawienia na zajęciach jej ostatecznego wariantu, minął miesiąc. Plik w obu przypadkach był do siebie podobny, co jest konsekwencją zastosowania szablonu prezentacji właściwego dla Wydziału, z którym związana jest autorka. Pomimo że koncepcja wystąpienia nie uległa transformacji, a prezentacja multimedialna nie została poddana radykalnym zmianom, to porównanie obu plików, którego dokona w artykule autorka obrazuje, jak pod wpływem cennych uwag i rad ewoluowała. Poddawany analizie materiał został zgrupowany w trzech podrozdziałach. Pierwszy z nich dotyczył poważnych mankamentów, drugi - niedociągnięć o mniejszym znaczeniu. W ostatniej grupie autorka wypunktowała te cechy dokumentu, na które wcześniej nie zwróciła uwagi, przez co nie znalazły się w pierwszej wersji oprawy multimedialnej wystąpienia.

Abstract: The presentation: *Evolution of landowners' approach to marriage in the 19th century according to the guidance literature and Ego-documents* was created for the 'The art of public speaking' course. The aim was to prepare participants for speaking in public, which is an integral part of any scientist's work. One of the challenges the group faced during the weekly meetings was to develop a valuable multimedia presentation to complement the public speech. A month passed from the time of making the first version of the author's slides to presentation of its final version in class. The file in both cases was similar, which is a consequence of the use of a presentation template prepared for the faculty with which the author is associated. Although the concept of the speech has remained the same, and the multimedia presentation has not undergone radical changes, the comparison of both files, which the author makes in the article, shows how it evolved under the influence of valuable comments and advice. The analyzed material is grouped into three subchapters. The first of them concerns serious faults, the second focuses on shortcomings of minor importance, which still make the presentation less visually attractive. In the last group, the author lists those features of the document that she had not paid attention to before, and therefore they were not included in the first version of the multimedia presentation.

Od października 2021 roku miałam okazję uczestniczyć w zajęciach, *Sztuka wystąpień publicznych*. Celem cotygodniowych spotkań organizowanych przez prof. Mariolę Antczak, kierownika Katedry Informatologii i Bibliologii Uniwersytetu Łódzkiego, było przygotowanie doktorantów ze Szkoły Doktorskiej Nauk Humanistycznych Uniwersytetu Łódzkiego do wystąpień w ramach konferencji, sympozjów, kolokwiów, a także innych publicznych przemówień. Prowadząca w trakcie zajęć zapoznawała uczestników z tajnikami trudnej sztuki prezentacji siebie, wygłaszania tekstów naukowych, a także – co najważniejsze dla dalszych rozważań – opracowania wartościowej prezentacji multimedialnej, stanowiącej uzupełnienie wystąpienia naukowego.

Uczestniczenie we wspomnianych zajęciach uświadomiło mi, jak złożona jest sztuka prezentacji. Trudności może sprawiać zarówno samo wystąpienie publiczne, jak i przygotowanie dla niego odpowiedniego tła w postaci prezentacji multimedialnej. Cykl spotkań poświęconych doskonaleniu się w sztuce, unaoczniał mi, jak wiele czynników składa się na to, aby prezentowane odbiorcom materiały były wartościowe. Ponadto przekonałam się, że część z obowiązujących reguł spełniałam świadomie, inne zaś realizowałam nie wiedząc o ich obowiązywaniu, a część z nich, niestety, była mi zupełnie obca. Niezwykle cenne tło teoretyczne, jakie dostarczyła nam prof. Antczak, dało podwaliny pod naprawę zaniedbań. Szczególnie wartościową lekcję wyciągnęłam popełniając liczne błędy w trakcie przygotowywania materiałów na spotkania. Uwagi oraz rady jakie otrzymywałam od prof. Antczak, a także członków grupy, pozwoliły mi na skorygowanie wszelkich niedoskonałości mojej prezentacji.

Tytuł prezentacji, którą opracowywałam w ramach zajęć to: *Ewolucja podejścia ziemian do instytucji małżeństwa w XIX stuleciu w świetle literatury poradnikowej i ego-dokumentów*. Jej pierwsza wersja powstała w listopadzie 2021 roku, z kolei projekt ostateczny przedstawiłam grupie 21 grudnia tego samego roku. Plik w obu wariantach był do siebie podobny, co jest konsekwencją zastosowania szablonu prezentacji właściwego dla Wydziału Filozoficzno-Historycznego UŁ, z którym jestem związana. Pomimo że koncepcja mojego wystąpienia nie uległa we wskazanym czasie transformacji, a prezentacja multimedialna nie została poddana radykalnym zmianom, to porównanie obu plików doskonale obrazuje, jak pod wpływem cennych uwag i rad ewoluowała.

Aby analizę prezentacji uczynić bardziej czytelną, zgrupowałam dalszy materiał w trzech podrozdziałach. Pierwszy z nich będzie dotyczył poważnych mankamentów, drugi skupi niedociągnięcia o mniejszym znaczeniu, aczkolwiek czyniące wizualny aspekt prezentacji mniej atrakcyjnym. W ostatniej grupie wypunktuję te cechy dokumentu, na które

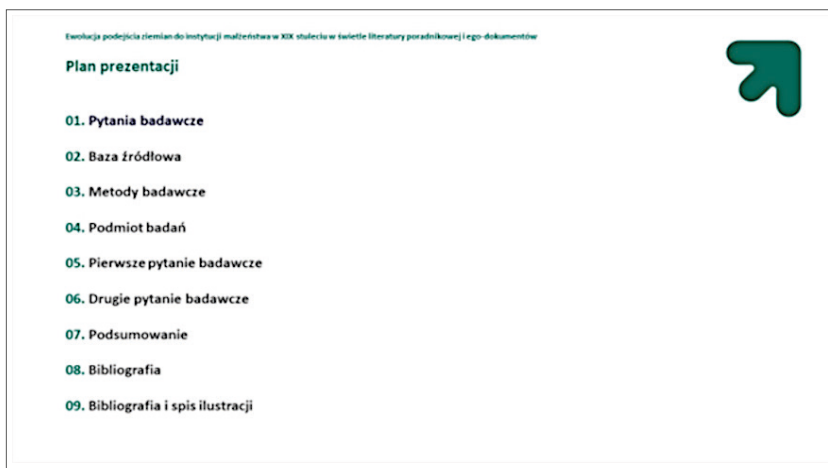
wcześniej nie zwróciłam uwagi, przez co nie znalazły się w pierwszej wersji oprawy multimedialnej wystąpienia.

1/ Błędy niedopuszczalne – brak opisu metodyki badań w prezentacji multimedialnej

Największym wyzwaniem, z jakim przyszło mi się zmierzyć, było nadanie zarówno mojemu wystąpieniu, jak i prezentacji walorów naukowych. Do czasu zajęć z prof. Antczak (2022) metodyka prowadzonych badań stanowiła temat poruszany przeze mnie wyłącznie w artykułach. Wymóg zamieszczania tego elementu w prezentacji spowodował, że musiałam inaczej rozplanować całość wystąpienia – co było bezpośrednio związane z czasem, który należy poświęcić na omówienie stanu badań, postawionych pytań badawczych, opisaniu źródeł itp. To też doprowadziło do sytuacji, w której musiałam dokonać selekcji informacji, które chciałam przekazać odbiorcom, tak aby nie popełnić błędu, polegającego na wydłużeniu czasu wystąpienia.

2/ Źle skonstruowany plan prezentacji (i wystąpienia) (Munter, Paradi, 2009, s. 29)

Pierwsza wersja (ilustracja 80)

Ilustracja 80. Ewolucja podejścia ziemian do instytucji małżeństwa w XIX stuleciu w świetle literatury poradnikowej i ego-dokumentów: plan prezentacji, wersja pierwsza

Źródło: opracowanie A. Staniszevska

Druga wersja (ilustracja 81)

Ilustracja 81. Ewolucja podejścia ziemian do instytucji małżeństwa w XIX stuleciu w świetle literatury poradnikowej i ego-dokumentów: plan prezentacji, wersja druga

Źródło: opracowanie A. Staniszevska

Komentarz autorski

Błąd w pierwszej wersji mojego wystąpienia polegał na złym rozłożeniu akcentów, czego najlepszym potwierdzeniem jest plan ukazany na slajdzie. Zgodnie z nim ciężar wystąpienia spoczywał na zaprezentowaniu metodyki prowadzonych badań. Element ten, który powinien stanowić małą, choć niezwykle ważną, część prezentacji okazał się dominujący. Ponadto w pierwotnej wersji użyłam złego nazewnictwa, opisując kolejne etapy wystąpienia i tak w punktach od 4 do 6 zamiast doprecyzowania nazw zagadnień, które chciałabym poruszać (jak np. kwestia zdefiniowania ziemiaństwa jako warstwy społecznej), użyłam ogólnikowych stwierdzeń, jak: *Podmiot badań*, *Pierwsze pytanie badawcze*, mając na myśli rozwinięcie tych haseł.

Kolejnym błędem był wygląd slajdu. Dominujące białe tło po prawej stronie (por. Wersję a) jest mało estetycznym rozwiązaniem i nie przykuwa wzroku ewentualnego odbiorcy.

Nieuwzględnienie slajdu podsumowującego referat (Munter, Pradi, 2009, s. 29)

Ilustracja 82. Ewolucja podejścia ziemian do instytucji małżeństwa w XIX stuleciu w świetle literatury poradnikowej i ego-dokumentów: podsumowanie

Źródło: opracowanie A. Staniszevska

Komentarz autorski

Pierwsza wersja prezentacji, którą pokazywałam grupie na zajęciach, nie zawierała slajdu podsumowującego moje rozważania. Wynikało to z faktu, iż poruszane kwestie prezentowałam w sposób hasłowy, odpowiadając na kolejne pytania badawcze. Skłoniło mnie to, niestety, do zrezygnowania z zawarcia takiego slajdu w zakończeniu prezentacji. Było to błędem, na który zwrócono mi uwagę w trakcie przedstawiania pierwotnej wersji prezentacji multimedialnej. W drugim wariantcie zdecydowałam się już na dodanie odpowiedniej przestrzeni, która umożliwiłaby mi szybkie i krótkie odtworzenie najważniejszych wniosków, stąd też slajd powtarzający zadane pytania badawcze, który był okazją do ustnego podsumowania (por. ilustracja 82).

3/ Błędy rzutujące na atrakcyjność wizualną prezentacji

Wyzwaniem dla mnie, jako dla historyka, okazało się zaprezentowanie tematu w sposób jak najmniej opisowy, a położenie nacisku na infografiki i ilustracje, na przetworzenie rozbudowanego tekstu na równoważniki zdań. Pomimo że zawsze unikałam zamieszczania dużej ilości tekstu, to rzadko udawało mi się zrobić prezentację w sposób wyłącznie hasłowy – taki, który byłby

atrakcyjniejszy dla odbiorców, a dla mnie zdecydowanie bardziej pomocny. Dopiero na wspomnianych zajęciach uświadomiłam sobie jak to jest ważne.

Źle zaprojektowana strona tytułowa

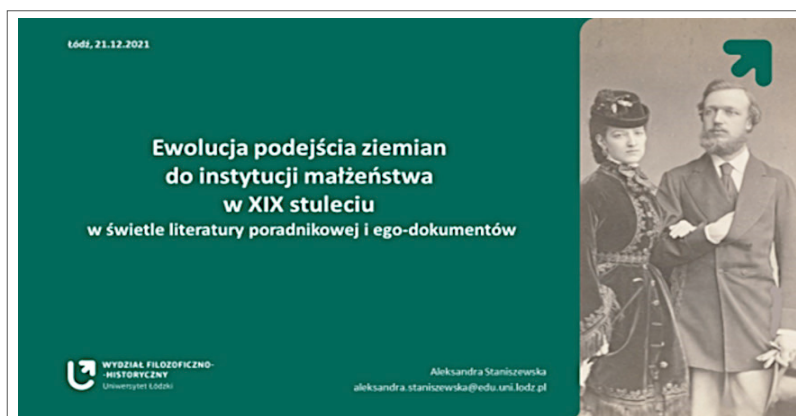
Pierwsza wersja (ilustracja 83)

Ilustracja 83. Ewolucja podejścia ziemian do instytucji małżeństwa w XIX stuleciu w świetle literatury poradnikowej i ego-dokumentów: strona tytułowa, wersja pierwsza

Źródło: opracowanie A. Staniszevska

Druga wersja (ilustracja 84)

Ilustracja 84. Ewolucja podejścia ziemian do instytucji małżeństwa w XIX stuleciu w świetle literatury poradnikowej i ego-dokumentów: strona tytułowa, wersja druga

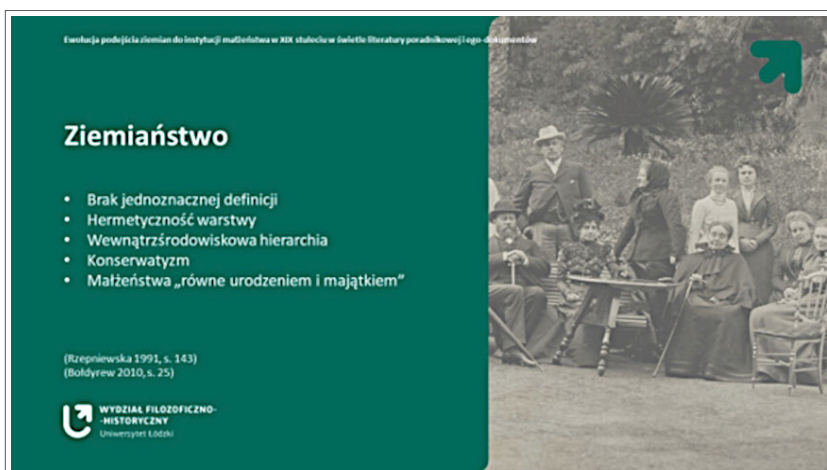
Źródło: opracowanie A. Staniszevska

Komentarz autorski

Błąd popełniony w slajdzie tytułowym polegał na niezgodnym ze sztuką edytorską zapisie tytułu mojego wystąpienia (por. ilustracja 83). Odpowiednie przerzucenie części tytułu pomogło w zaprezentowaniu tego, co powinno stanowić esencję mojej prezentacji – *Ewolucji podejścia ziemian do instytucji małżeństwa w XIX stuleciu* – a także oddać to, że jego druga część – fakt, iż swoje badania przeprowadziłam w oparciu o analizę literatury poradnikowej i ego-dokumentów – stanowiła uzupełnienie, wyjaśnienie meandrów mojej pracy (por. ilustracja 84). Warto podkreślić także, iż ta niewielka zmiana wpłynęła pozytywnie na kwestie estetyczno-wizualne.

Błędne zastosowanie wielkich liter przy wyliczeniach zaczynających się od punktorów

Pierwsza wersja (ilustracja 85)

Ilustracja 85. Ewolucja podejścia ziemian do instytucji małżeństwa w XIX stuleciu w świetle literatury poradnikowej i ego-dokumentów: punktory, wersja pierwsza

Źródło: opracowanie A. Staniszevska

Druga wersja (ilustracja 86)

Ilustracja 86. Ewolucja podejścia ziemian do instytucji małżeństwa w XIX stuleciu w świetle literatury poradnikowej i ego-dokumentów: punktory, wersja druga

Źródło: opracowanie A. Staniszevska

Komentarz autorski

Błąd przedstawiony w tym zestawieniu (por. ilustracje 85 i 86) nie miał może wielkiego znaczenia dla całości prezentacji, jednak pokazywał pewne niedopatrzenie z mojej strony, jako autorki tego slajdu. Porównując ilustracje 85 i 86 można zauważyć, iż na tej drugiej wyliczenia rozpoczynają się z małej litery. Wielka litera (por. ilustracja 85) jest tutaj nieuzasadniona i właściwa dla pełnych zdań.

Niepoprawnie rozmieszczony zapis tytułu wystąpienia w żywej paginie i ponownie wyliczenia wielką literą

Pierwsza wersja (ilustracja 87)

Ilustracja 87. Ewolucja podejścia ziemian do instytucji małżeństwa w XIX stuleciu w świetle literatury poradnikowej i ego-dokumentów: nagłówek slajdu i wyciąg, wersja pierwsza

Źródło: opracowanie A. Staniszevska

Druga wersja (ilustracja 88)

Ilustracja 88. Ewolucja podejścia ziemian do instytucji małżeństwa w XIX stuleciu w świetle literatury poradnikowej i ego-dokumentów: nagłówek slajdu i wyciąg, wersja druga

Źródło: opracowanie A. Staniszevska

Komentarz autorski

Zaprezentowane niedociągnięcie (por. ilustracje 87 i 88) nie miało wielkiego znaczenia w kontekście walorów merytorycznych prezentacji, aczkolwiek uważam, że mogło ono wpływać na odbiór prelegenta przez słuchaczy (i widzów). Nieestetyczne zamieszczenie tytułu w stopce mogło świadczyć o niedbalstwie autora, dlatego należy wystrzegać się podobnych błędów. Ponadto, podobnie jak w przypadku slajdu tytułowego, odpowiednie rozłożenie akcentów pozwoliło na podkreślenie sedna rozważań.

Niewykorzystywanie grafik SmartArt

Pierwsza wersja – dobra (ilustracja 89)

Ewolucja podejścia ziemian do instytucji małżeństwa w XIX stuleciu w świetle literatury poradnikowej i ego-dokumentów

Baza źródłowa

Literatura poradnikowa	Ego-dokumenty
<ul style="list-style-type: none">Hoffmanowa z Tafelich K., <i>O powinnościach kobiet</i>, t. III, Warszawa 1849.Hoffmanowa z Tafelich K., <i>Pamiętaj po dobrej matce, czyli ostatnie jej rady dla córki</i>, przedmowa R. Krakowca, Warszawa 1872.Miliewski J., <i>Przewidz obyczajeści. Ku zachowaniu sprężym w świecie stosunków według dyleta francuskiego przez J. Miliewskiego</i>, Kraków 1852.Wandelaincourt A.H., <i>Memento, czyli książka dla pamięci i dla miłośników. Dobre praktyczne sposoby jak żyć</i>, a zwłaszcza domem wychowania pań, Wrocław 1809Zamojska z Czartoryskich Z., <i>Rady matki spisane dla córki w dzień ślubu</i>, Warszawa 1825.	<ul style="list-style-type: none">Czaplicki T., <i>Solacheckie ostęki. Dwaściestoletnie opowieści polskiego ziemianina</i>, Warszawa 2000.Czaplicki M., <i>Europa w rodzinie</i>, Warszawa 1905.Czartoryscy W., <i>Na wesoło / pod wesoło (1837–1917)</i>, Poznań 1938Dulęba Maluzyna / jego dziadziów z opowiadań i pamięci jejona przez Marię [z Marcinia] Ostrowską, oprac. A.J. Zakrzewski, Warszawa 2009.Jakubowski M., <i>Requiem dla ziemianstwa</i>, Warszawa 2003.Kicka N., <i>Pamiętniki</i>, oprac. T. Szafranski, Warszawa 1972.List Michała Kłofasa Opolskiego do córki Emmy Opolskiej, pisany z Florencji dnia 16 marca 1827 r., [w:] Wysocki H., <i>Przemówiły stare listy</i>, Kraków 1986, s. 11-12.List Michała Kłofasa Opolskiego do córki Emmy z Opolskich Bratostawek, pisany z Florencji kilka miesięcy po jej ślubie z 2 września 1827 r., [w:] Wysocki H., <i>Przemówiły stare listy</i>, Kraków 1986, s. 14.Lutobłowski W., <i>Jeden listów żywcem</i>, Warszawa 1933.Skrzymek K., <i>Moje wspomnienia 1866-1945</i>, Rzeszów 1998.Tarnowska M., <i>Wspomnienia</i>, Warszawa 2002.

Ego-dokumenty

- tytuły
- wspomnienia
- dzienniki
- pamiętniki
- autobiografie
- listy

Przypisy

¹ Wiązująco znaczeniu ego-dokumentów w badaniach naukowych: W. Staniszeńska, *Ego-dokumenty i ich znaczenie w badaniach naukowych*, „Przebieg Badani Edukacyjnych” 2011, nr 56, s. 65-84.

Ilustracja 89. Ewolucja podejścia ziemian do instytucji małżeństwa w XIX stuleciu w świetle literatury poradnikowej i ego-dokumentów: wizualizacja informacji, wersja pierwsza

Źródło: opracowanie A. Staniszeńska

Druga wersja – równie dobra (ilustracja 90)

Ewolucja podejścia ziemian do instytucji małżeństwa w XIX stuleciu w świetle literatury poradnikowej i ego-dokumentów

Baza źródełowa

Literatura poradnikowa

- Hoffmanowa z Tańskich K., *O powinnościach kobiet*, t. III, Warszawa 1849.
- Hoffmanowa z Tańskich K., *Pamiętno po dobrej matce, czyli ostatnie jej rady dla córki*, przedmowa P. Krakowowa, Warszawa 1872.
- Miłkowski J., *Przewidła obyczajności. Ku zachowaniu uprzejmych w świecie stosunków według dzieła francuskiego przez J. Miłkowskiego*, Kraków 1852.
- Zamowska z Czartoryskich Z., *Rody matki spisane dla córki w dzień ślubu*, Warszawa 1825.

Ego-dokumenty

- Czaplicki T., *Szlacheckie ostoki. Dwudziestowieczna opowieść polskiego ziemianina*, Warszawa 2000.
- Czapka M., *Europa w rodzinie*, Warszawa 1989.
- Czetwertyński W., *Na wozie i pod wozem (1837–1917)*, Poznań 1938.
- *Dzieje Molizyna i jego dziedziców z opowiadań i pamięci zebrane przez Helenę [z Morstinów] Ostrowską*, oprac. A.I. Zakrzewski, Warszawa 2009.
- Jałowiecki M., *Requiem dla ziemiaństwa*, Warszawa 2003.
- Kicka N., *Pamiętniki*, oprac. T. Szafrński, Warszawa 1972.
- *List Michała Kleofasa Ogińskiego do córki Emmy Ogińskiej, pisany z Florencji dnia 16 marca 1827 r.*, [w:] Wysokiński H., *Przemówły stare listy*, Kraków 1986, s. 11-12.
- Lutosławski W., *Jeden fatwy żywot*, Warszawa 1933.
- Skirmunt K., *Moje wspomnienia 1866-1945*, Rzeszów 1998.
- Tarnowska M., *Wspomnienia*, Warszawa 2002.

Ego-dokumenty

- Życiorysy
- wspomnienia
- dzienniki
- pamiętniki
- autobiografie
- listy

Przypisy

¹ Więcej o znaczeniu ego-dokumentów w badaniach naukowych: W. Szulakiewicz, *Ego-dokumenty i ich znaczenie w badaniach naukowych*, „Przebiegi Badań Edukacyjnych” 2013, nr 16, s. 65-84.

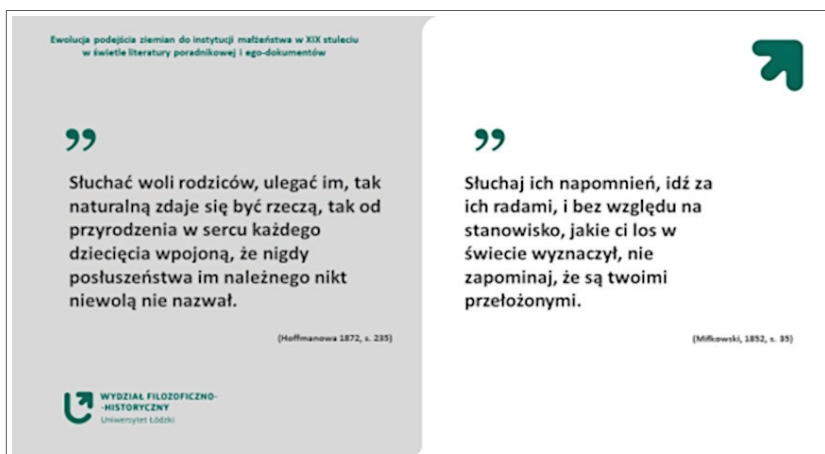
Ilustracja 90. Ewolucja podejścia ziemian do instytucji małżeństwa w XIX stuleciu w świetle literatury poradnikowej i ego-dokumentów: wizualizacja informacji, wersja druga

Źródło: opracowanie A. Staniszevska

Komentarz autorski

Korzystanie z grafiki SmartArt jest tym, czego zazwyczaj nie praktykowałam, przygotowując prezentacje. Moje podejście do tego rozwiązania zmieniło się wraz z dołączeniem do zespołu zajęciowego. Dostrzeżenie plusów użycia tej formy graficznej do przedstawienia niektórych informacji, wpłynęło na to, iż obecnie zdecydowanie chętniej sięgam po to rozwiązanie. Obie prezentowane wersje zostały opracowane z wykorzystaniem możliwości opracowania tekstu w postaci infografik. W obu przypadkach materiał został wizualnie uporządkowany (por. ilustracje 89 i 90).

Elementy niewykorzystane bądź niewystarczająco wyeksponowane, w pierwszej wersji prezentacji – niepowoływanie się na źródła

Ilustracja 91. Ewolucja podejścia ziemian do instytucji małżeństwa w XIX stuleciu w świetle literatury poradnikowej i ego-dokumentów: wyróżnienia cytatów i źródeł

Źródło: opracowanie A. Staniszevska

Komentarz autorski

Powoływanie się na źródła jest istotnym elementem wystąpienia, o którym niestety często się zapomina. Pomimo że zawsze w trakcie wygłaszania referatów starałam się podawać informację o źródłach, to nie zamieszczałam odpowiednich komentarzy o tym świadczących w przygotowywanych prezentacjach. Ponadto dotychczas unikałam zamieszczania w oprawie multimedialnej cytatów, dokonując z pamięci ich parafrazy w trakcie wygłaszania referatu. Uczestnictwo w zajęciach dało mi świadomość, iż nie należy od tego stronić, gdyż zamieszczenie odwołania na prezentacji nie tylko podnosi wiarygodność prelegenta w oczach odbiorców, ale również jest pomocne dla autora – pozwala na szybkie „przypomnienie” skąd dana informacja została zaczerpnięta. No i najważniejszy powód: przestrzeganie praw autorskich jest niezbędnym elementem etyki naukowca (por. ilustracja 91).

Podsumowanie

Podejmując się zwrócenia uwagi na możliwe do popełnienia błędy w opracowywaniu prezentacji multimedialnej, przy wykorzystaniu własnych doświadczeń z pracy nad konkretną prezentacją, zwrócono uwagę na:

- brak opisu metodyki badań w prezentacji multimedialnej,
- źle skonstruowany plan prezentacji (i wystąpienia),
- nieuwzględnienie slajdu podsumowującego referat,
- źle zaprojektowaną stronę tytułową,
- błędne zastosowanie wielkich liter przy wyliczeniach od punktorów,
- niepoprawnie umieszczony zapis tytułu wystąpienia w żywej paginie,
- niewykorzystywanie grafik SmartArt,
- brak informacji bibliograficznej o wykorzystanych źródłach.

Konkludując, opracowanie odpowiedniej prezentacji multimedialnej – takiej, która korespondowałaby z tematem wystąpienia, służyła prelegentowi jako pomoc, a nie przeszkoda przy okazji wygłaszania referatu, a także byłaby atrakcyjna dla odbiorców i pomagałaby im w usystematyzowaniu wiedzy – jest trudną sztuką. Rezultaty w postaci dbałości o aspekty merytoryczne oraz wizualno-graficzne z pewnością dadzą satysfakcję prelegentowi.

